

BARN OCH UTBILDNING

Budget i balans 2020

BAKGRUND

Skolnämnden visar efter 2020 första tre månader ett prognosticerat underskott på 6,9 mkr.

Verksamhetsområde/Enhet	Årsbudget	Årsprognos	Avvikelse	Periodbudget	Periodutfall	% av årsbudget
Nämnd	790	737	53	198	246	31%
Kulturskolan	5 343	5 335	8	1 336	1 219	23%
Central förvaltning	11 672	11 633	39	2 918	2 267	19%
Förskolan	143 596	143 563	33	33 568	31 753	22%
Gymnasieskolan	4 298	4 817	- 519	1 062	1 963	46%
Särskolan	12 321	11 658	663	3 054	2 723	22%
Grundskolan	289 281	293 251	- 3 970	69 954	64 495	22%
Gymnasieskolan	84 509	87 763	- 3 254	13 872	18 087	21%
SUMMA	551 810	558 757	- 6 947	125 962	122 753	22%

Merparten av underskottet finns alltså grundskolan och gymnasieskolan och kan förklaras i två huvudpunkter.

- Ökade interkommunala kostnader i såväl grundskolan som gymnasieskolan, det vill säga kostnader för elever folkbokförda i Sala kommun men som har sin skolgång i annan kommun eller huvudman.
- Ökade kostnader i främst grundskolan för elever i behov av särskilt stöd. Behoven är i enskilda fall så stora att extraordinära insatser, främst i form av elevassistenter eller särskilda grupper, bedömts vara oundvikliga.

Barn och Utbildning behöver dock påvisa åtgärder för att nå budgetbalans 2020, samt utveckla verksamheten så att den blir mer kostnadseffektiv även följande år, för att klara de budgetramar som aviserats i planen för 2021 och 2022.

ÅTGÄRDER

Generellt

Ett tydligt direktiv från Barn och Utbildnings ledning har gått ut till alla rektorer och andra enhetschefer om att prognosticerade överskott inte får förbrukas, utan skall bidra till det gemensamma resultatet.

Dessutom finns ett tydligt uppdrag till alla att inga underskott får förekomma.

Skolchefen gör dock bedömningen att de ökade interkommunala kostnaderna, främst inom gymnasieskolan, inte rimligtvis redan i år kan täckas genom minskade omkostnader i den egna verksamheten. Därför behöver alla inom Barn och Utbildning medverka till att Skolnämndens budget hålls inom givna ramar.

Barn och utbildning

Förskolan

Besparing: 1,6 mkr

Förskolan har under ett antal år varit underdimensionerad och inte kunnat ge plats för alla barn inom lagstadgad tid. Våren 2019 var platsbristen cirka 40, vilket dock kunde lösas främst genom dialog med vårdnadshavarna, som i många fall kunde skjuta upp den inledande inskolningstiden något.

Även inför våren 2020 såg situationen ansträngd ut. En extra grupp skapades dock i Ransta och förskolorna i tätorten Sala kunde också organisera verksamheten för att bilda något större grupper. Det underlättades av att de relativt mer resurskrävande småbarnen var ovanlig få, främst 2018 års kull.

Även 2019 års kull är betydligt mindre än prognosticerat. Verksamheten har sett fram mot en mer normal situation, mer likt landet i snitt, inför kommande läsår.

Om nuvarande barngruppsstorlekar behålls, kan verksamhet motsvarande 1-2 avdelningar tillfälligt stängas. Det kan finnas olika lösningar på detta. Stora enheter har större möjligheter att omfördela barn inom den egna förskolan, för att undvika att barn behöver byta förskola. En annan lösning kan vara att helt avveckla mindre enheter och att personalgruppen så långt som möjligt följer med till en större förskola, där barnen erbjuds plats.

Konsekvenser: Sala kommun har nyligen sökt statsbidrag för minskade barngrupper. Detta statsbidrag kommer, om det beviljas, i så fall behöva återbetalas.

Marginalerna är mycket små när det gäller tillgång och efterfrågan på förskoleplatser. Åtgärderna riskerar att problemen fortsätter med att Sala kommun inte kan erbjuda förskoleplatser enligt lagens krav, vilket kan leda till vite.

Sala hade fram till 2019 betydligt större barngrupper än riket i snitt, enligt SCB:s statistik. Grupperna är fortfarande större, men skillnaden har minskat. Den väntade förbättringen av kvalitet och arbetsmiljö som minskade barngrupper skulle leda till, uteblir.

Det finns samtidigt visst utrymme för olika bedömningar när det gäller frågan om när en förskoleavdelning är fylld.

Grundskolan

4,0 mkr jämfört med prognosen, det vill säga krav på budgetbalans.

De extraordinära insatser som krävs för barn i behov av särskilt stöd, måste rymmas inom enhetens egen ram, eller genom omfördelning mellan enheter.

Samtliga visstidsanställningar avslutas och får inte förlängas, utan särskild prövning.

Det innebär att nödvändiga insatser till enskilda elever måste ske inom ramen för den ordinarie budgeten. Det innebär i praktiken att sådana riktade insatser måste tas inom den organisation som är avsedd för undervisning av alla elever.

Tidigare har det varit svårt att genomföra besparingar inom grundskolan, utan att betydande statbidragsbelopp riskerade att gå förlorade.

Barn och utbildning

Det är något lättare nu, men fortfarande finns riktade statsbidrag exempelvis för likvärdighet, som begränsar handlingsutrymmet.

På längre sikt finns strukturella åtgärder som minskar skolans kostnader. Ur ett verksamhetsperspektiv kan det innebära lägre kostnader som även kan vara förenat med kvalitetsmässiga förbättringar. Det är en politisk fråga att väga detta mot andra samhälleliga kvalitetsaspekter.

Barn och Utbildning bedömer att åtgärder i sådan riktning skulle kunna börja genomföras redan 2020 och om planeringen påbörjas nu, få relativt stora effekter inför hösten 2021.

Mediaenheten – sparkrav 2020 - 0,6 mkr

Inom grundskolans verksamhetsområde finns Mediaenheten. Den är en relativt ny enhet som samlar skolbibliotek och IT-stöd och som med bidrag från staten, Likvärdighetsbidraget, kunnat utvecklas för att exempelvis bidra med stöd vid läs- och skrivinlärning, faktasökning och källkritik och programmering. Enheten ger också ett betydande stöd till lärare för att behärska den digitala tekniken, med nätverk, projektorer, datorer, iPads, etc, så att detta fungerar i den vardagliga undervisningen.

Ambitionsnivån skulle eventuellt kunna sänkas när det gäller skolbibliotek och IT-pedagogiskt stöd på enheterna. Ett besparingskrav på 0,6 mkr motsvarar en tjänst, antingen inom IT eller skolbibliotek eller en kombination. Neddragningen måste ske på ett sådant sätt att det inte riskerar att minska rätten till statsbidrag, enligt den plan som Sala kommun redovisat till skolverket. Statsbidragen får inte användas för att ersätta sådan verksamhet som kommunen har eller skall bekosta ur egen budget.

Elevhälsan

Elevhälsans budgetram är fördelad mellan grundskolan och gymnasieskolan. De åtgärder som behöver vidtas inom grundskolan, och som i första hand berör riktade insatser till enskilda elever i behov av särskilt stöd, så är det mycket svårt att samtidigt även göra nedskärningar inom elevhälsoorganisationen. Det externa stödet kommer att bli ännu mer betydelsefullt. Elevhälsans verksamhet bedrivs med god marginal inom given ram. Inom elevhälsan föreslås därför inga besparingskrav.

Gymnasieskolan

0,0 mkr

Gymnasieskolan har i tidigare besparingar vidtagit betydande åtgärder, som ännu inte givit full effekt. Kungsängsgymnasiet står även inför utmaningen med färre sökande till utbildningsplatserna, vilket gör att skolans gemensamma kostnader måste fördelas på allt färre elever.

Att belasta verksamheten med ytterligare krav bedöms i dagsläget inte vara möjligt. Verksamheten är dessutom konkurrensutsatt och besparingsåtgärder riskerar att bli kontraproduktiva. Gymnasieskolan förväntas under 2020 ett resultat som inte understiger prognosen.

Barn och utbildning

Grundsärskolan och gymnasiesärskolan

0,0 mkr

Inom grundsärskolan ser barn och utbildning inga möjligheter att minska kostnaderna. Snarare befaras kostnaderna öka, då det finns indikationer om att ett ökat antal elever efter vederbörliga utredningar kommer att klassificeras tillhöra personkretsen för särskolan.

Detsamma gäller gymnasiesärskolan. Där finns dock vissa möjligheter att på sikt hejda, och till och med minska kostnadsutvecklingen. Nuvarande välrenommerade verksamhet på Ösby som även lockar elever från andra kommuner, skulle kunna avvecklas och ersättas av mer traditionella gymnasiesärprogram i anslutning till Kungsängsgymnasiet, exempelvis i B-huset där en del lokaler för närvarande står tomma.

Följden kan bli att gymnasiesärelever då söker mer attraktiva utbildningar i andra kommuner. Dessa blir ofta dyrare för Sala kommun. En följd blir också att en väl fungerande verksamhet på Ösby behöver avvecklas, vilket förutom kvalitetsmässiga försämringar leder till att arbetstillfällen försvinner i Sala kommun.

Kulturskolan

0,3 mkr

Kulturskolan redovisar balans, men då verksamheten inte är lagstadgad, kan den åläggas sparkrav eller avvecklas.

Ett totalt villkorslöst anställningsstopp skulle innebära att om någon lärare slutar, så får det ämne den undervisas i avvecklas eller reduceras.

Kostnaden per helår för en lärartjänst är grovt uppskattat cirka 0,6 mkr.

Central förvaltning

0,5 mkr

Skolkansliet beräknas under hösten 2020 minska sin verksamhet motsvarande 75 procent tjänst, då en assistent inom vikariehanteringen tillfälligt övergår till annan enhet. Det ger en besparing på cirka 0,25 mkr.

Tidigare kanslichefs uppgifter har övertagits av biträdande skolchef, samtidigt som vissa arbetsuppgifter omfördelats. Genom ytterligare stor återhållsamhet med omkostnader kan det sammantaget ge ytterligare någon besparing på cirka 0,25 mkr.

Konsekvenser: Skolkansliet är för närvarande mycket känsligt för frånvaro vid sjukdom eller tillfälliga arbetstoppar. Det är tveksamt om nuvarande organisation är långsiktigt hållbar, för att säkerställa frågor runt exempelvis dokumenthantering, GDPR, ekonomisk redovisning, utredningar, mm. Exempelvis växer behovet av juridisk handläggning till följd av de senaste årens förstärkta möjligheter att rättsligt pröva placeringar och kränkingsärenden mm, i skolor och förskolor.

Barn och utbildning

SAMMANFATTNING

Verksamhetsområde	Besparing jmf med prognos mars 2020, mkr	Effekt 2021 mkr
Förskolan	1,6	3,2
Grundskolan	4,0	0,0
- Mediaenheten	0,6	0,6
Gymnasieskolan	0,0	0,0
Särskolan	0,0	0,0
Kulturskolan	0,3	0,6
Centralt	0,5	0,6
TOTALT	6,9	5,0